

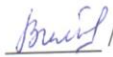
Чирмешән муниципаль районы Югары Кәминкә төп гомуми белем мәктәбе

“Расланды”
Педагогик киңәшмә
Беркетмә №1, 26.08.2021.
Боерык №109, 22.08.2021
Мәктәп директоры:
 /Мингатина Г.Г./

9 нчы сыйныф өчен әдәбияттан
эш программасы
(атнага 3 сәг., барлыгы 102 сәг.)

Төзүче: Нугуманова Рәмзия Мингата кызы,
беренче категорияле
татар теле һәм әдәбияты укытучысы

“Килешенде”
Директор урынбасары: /Вилданова Ф.И./ “26” 08. 2021.

“Каралды”
МБ утырышы, беркетмә №1, “24” 08. 2021.
МБ житәкчесе: /Нугуманова Р.М./

Югары Кәминкә
2021

Планлаштырылган нәтижэләр

предметара нәтижэләр	предмет нәтижэләре	шәхси нәтижэләр:
укучыда әдәби әсәрне аңлап укырлык, мөстәкыйль үзләштерерлек күнекмәләр булдыру, әдәбиятка мәхәббәт тәрбияләү; сүз сәнгәтен халыкның яшәү рәвешен, рухи кыйммәтләрен саклап калган һәм беркетә килгән хәзинә буларак кабул итәргә өйрәтү; язу һәм сөйләм осталыгын үстерү, мәсьәләне аңлый, гипотеза куя, материалны төркемли, үз фикерен дәлилли, кирәк икән – үзгәртә-төгәлләштерә, нәтижэләр чыгара, материалны гомумиләштерә белергә, үз хисләреңне сүзләр ярдәмендә аңлата алырга һәм бер үк вакытта башкалар белән бергәләп эшләргә күнектерү; баланың үз эшчәнлеген һәм әйләнә-тирәдәге тормышны мөстәкыйль бәяли белүенә, мөстәкыйль карарлар кабул итә һәм аларны жиренә	аерым төр һәм жанрга караган әсәрләрне аңлап укый һәм кабул итә, эчтәлеген кабатлап (аерым очракларда текстны яттан) сөйли, кирәк чакта тексттан өзекләр китерә алуға ирешү; укыган әдәби әсәрнең эчтәлеген, темасын, проблемасын, идеясен билгели, геройларын һәм әдәби дөньясын бәяли алуына, аның нинди төр һәм жанрга каравын аеруына ирешү; укучының классик әдипләрнең тормыш һәм иҗат юлларының төп фактларын белүе; әдәби текстның мәгънәви өлешләрен аерып чыгарып, укыган буенча тезислар һәм план төзү, геройларга характеристика бирү, сюжет, композиция үзенчәлекләрен, махсус сурәтләнү чараларының ролен билгеләү күнекмәсе булдыру; укыган әсәр буенча фикер алышуда катнашырга, оппонентларның фикерен исәпкә алып, үз карашларын расларга һәм дәлилләргә, әдәбият белеме төшенчәләренә мөрәҗғәгать итәргә өйрәтү. <i>бәяләү өлкәсендә:</i> милли әдәбияттагы рухи-әхлакый кыйммәтләрне күңелдән уздырып кабул итәргә өйрәтү; әдәби әсәрләргә шәхси мөнәсәбәт һәм бәя булдыру; өйрәнелгән әсәрләрне шәрехли белүенә ирешү; автор позициясен ачыклай алу һәм аңа үз мөнәсәбәтеңне булдыру күнекмәсен формалаштыру. <i>эстетик яктан:</i>	укучының җаваплылык хисен активлаштыру; укуға һәм хезмәткә уңай мөнәсәбәт булдыру; баланың үзәнен үстерү, милләтне, ватанны яратырга өйрәтү, горурлык һәм гражданлык хисләре тәрбияләү; әхлак нормаларын, җәмгыятьтә яшәү кагыйдәләрен төшендерү; төрле чыганаклардан (сүзлекләр, энциклопедияләр, интернет-ресурслар һ.б.) танып-белү һәм коммуникатив ихтыяжларны канәгатьләндерерлек мәгълүматлар табуға күнектерү.

житкереп үти алуына ирешү; төрле чыганаclar белән эшләргә, аларны табарга, мөстәкыйль рәвештә кулланырга, төркемләргә, чагыштырырга, анализларга һәм бәяләргә өйрәтү.	әдәби әсәрнең образлы табигате хагында гомуми мәгълүматый күзаллау булдыру, аның эстетик кыйммәтен тою хисе тәрбияләү; баланың әдәби текстны эстетик бөтенлекле, шул ук вакытта әдәби һәм тел-сурәтләү алымнарының, образлылыкның үзенчәлекләрен һәм әһәмиятен аңлап бәяли белүенә ирешү; рус һәм татар телендәге әдәби әсәрләрне чагыштырып бәяләргә, геройларның, әхлакый идеалларның охшаш һәм аермалы якларын билгеләргә өйрәтү.	

Курсның эчтәлегә

Әдәбият тарихы. Әдәбиятның чорларга бүленеше, үсеш баскычлары. Әдәби әсәрне эчтәлек һәм форма ягынан тирәнрәк, тулырак бәяләү. Шигырь төзелешен өйрәнү, аның төрләрен аерып чыгару.

Сәнгать төре буларак әдәбият. Сәнгать төрләре һәм әдәбият. Әдәбиятның башка сәнгать төрләре арасында урыны. Сүз сәнгатендә тормыш моделен төзү үзенчәлекләре. Тормышны һәм кешенең бай рухи дөньясын танып белүгә хезмәт итүе. Әдәбиятның әхлакый һәм эстетик яктан кешегә йогынтысы.

Сүз сәнгате. Эстетик идеал. (1 сәг.)

Әдәбиятның барлыкка килүе һәм үсеше. Гомумтөрки мәдәният һәм әдәбият. Ислам мәдәнияте. Мәдәни һәм әдәби күренеш буларак суфичылык. Болгар, Алтын Урда, Казан ханлыгы, Торгынлык чоры мәдәнияте, әдәбияты (16 гасырның 2 нче яртысынан 19 нчы гасырның 2 нче яртысына кадәр) турында мәгълүмат бирү. Әлегә чорлар әдәбиятында төп тема-мотивлар, романтик сурәтлелек, аның билгеләре. Әсәрләрнең Коръән тәгълиматы белән сугарылуы. Дөньяви мотивларның урыны.

Әдәбият тарихы. Әдәбиятның чорларга бүленеше, үсеш баскычлары. Урта гасырлар романтизмы. Дини әдәбият, дөньяви әдәбият. Әдәби жанрлар. (2сәгать)

ХІХ гасыр татар әдәбияты. Татарларда мәғрифәтчелек хәрәкәте. Аңлы-белемле, мәғрифәтле шәхес концепциясе, аның бирелеш үзенчәлекләре. Сүз сәнгатендә яңа төр һәм жанрларның аерымлануы. Бу чор әдәбиятында төп тема һәм мотивлар буларак аң-белем, мәғрифәт, эхлак, тәрбия. Татар милләтенен уянырга, үсәргә тиешлеге, хатын-кыз язмышы, алдынгы, бигрәк тә рус мәдәниятенә йөз тоту кебек мәсьәләләрнең көнүзәктә торыуы. Әсәрләрдә төп конфликт буларак искелек һәм яңалык көрәше. (1 сәг)

З.Бигиевненң «Өлүф, яки Гүзәл кыз Хәдичә» романы (өзекләр). Детективлыкка нигезләнгән сюжеты. Матди һәм рухи байлыкка бәйлә туган конфликт. Төп образлар, аларның эш-гамәле. Аерым геройлар фажигасенен сәбәпләре.

Әдәби процесс (барыш); чор әдәбияты. Әдәбиятта традицияләр һәм яңачалык. (2 сәгать)

ХХ гасыр башында сүз сәнгатенен шәрык һәм рус-Европа әдәби-фәлсәфи, мәдәни казанышларын үзләштерүе. Милләт проблемасының үзәккә куелуы, язучыларның эхлакый, фәлсәфи һәм әдәби-эстетик эзләнүләре, тәҗрибәләре. Әдәбиятта яңа юнәлешләр һәм агымнар барлыкка килү. Яңа тип геройлар мәйданга чыгу. (1 сәг)

Ф.Әмирханның «Хәят» повесте. Хатын-кыз азатлыгы, шәхес иреге, мәхәббәт мәсьәләләренен үзәккә куелуы. Дин кануннарына нигезләнгән милли тормышның русча яшәү үрнәге белән каршылыкка керүе. Хәят образы, аның рухи кичерешләрен ачуда әдипнең осталыгы, алым-чаралар муллыгы. Портрет һәм пейзажның әдәби-эстетик функциясе.

Эпик төр. Повесть. Образлылык. Кеше образлары: төп герой, ярдәмче герой, катнашучы геройлар, жыелма образлар. Пейзаж, портрет. Психологизм. (2 сәгать)

Г.Камалның «Банкрот» комедиясе. Ялган банкротлыкка чыгу вакыйгасының реаль җирлеге. Комедиячел конфликт. Сираҗетдин образы. Әсәрдә көлү алымнары. Шул чор татар җәмгыятендәге кимчелекле якларның усал тәнкыйтьләнүе. Әсәрдә күтәрелгән мәсьәләләрнең заманчалыгы. Г.Камал әсәренен Н.А.Островскийның “Үз кешеләр – килешербез” комедиясе белән охшашлыгы.

Драматургия жанрлары. Комедия. Автор идеалы. Язучы стиле. (4 сәг)

1917 – 1940 еллар әдәбияты. Әлеге дәвердә татар әдәбиятының берничә этап аша үтүе. Чорга кыскача күзәтү. Ижтимагый-тарихи, социаль-мәдәни шартлар. Әдәбиятта сыйфат үзгәреше, аңа идеология тәсире. Әдәбиятта тарихи-ижтимагый вакыйгаларның сурәтләнеше. (1 сәг)

М.Галәүненң «Мөһажирләр» романы (өзекләр). Романда 19 йөз ахыры татар тормышы сурәтләнү. Ил-халык тормышының бер гаилә эчендәге каршылыklar рәвешендә сурәтләнүе. Әсәрдә татарларның яшәү рәвеше, сыйфат-билгеләре чагылыш табу. Төрле социаль катлаулар тормышы. Халыкның властька, дин әһелләренә мөнәсәбәте. Әсәрдәге төп образлар, аларның характер сыйфатлары. Татар җәмгыятендә хатын-кызның урыны, роле. Сажидә образы.

Эпик төрнең бер жанры буларак роман. Әдәби әсәрдә урын һәм вакыт (хронотоп). (9 сәгать)

Бөек Ватан сугышы еллары әдәбияты. Бөек Ватан сугышы елларында татар әдәбияты. Лирика һәм публицистиканың алга чыгуы. Кече жанрларның активлашуы. Төп тема-мотивлар, проблемалар. Сугыш чынбарлыгы һәм аны сурәтләү үзенчәлекләре.

Г.Кутуйның «Сагыну» нәсере. Лирик герой кичерешләренәң чагылу үзенчәлегә. Сурәт чараларының әдәби функциясе.

Символ, деталь. Әдәби алымнар: кабатлау, янәшәлек, каршы кую, үткәнгә әйләнеп кайту (ретроспекция). (1 сәгать)

Муса Жәлилнең «Моабит дәфтәрләре»нән: «Жырларым», «Кошчык», «Тик булса иде ирек», «Ышанма», «Катыйлыгә», «Бер үгет» шигырьләре.

Тормыш юлы, батырлыгы һәм ижаты. Шагыйрь ижатының чорларга бүленеше. Тоткынлык чоры ижатының үзенчәлекләре: коллыктан котылу чарасы буларак үлем, аның үлемсезлеккә илтүе; Ватанга бирелгәнлекне, тугрылыкны раслау; дошманга нәфрәтнең чагылышы һ.б. Шигырьләренәң сәнгатьчә эшләнеше: кабатлау, эпитет, метафора, антитеза, риторик эндәшләрнең хис дәрәжәсен арттыруга хезмәт итүе. Традицион символик образларның яңа төсмерләргә баюы.

Шагыйрь ижатын, көрәшен чагылдырган әдәби һәм фәнни хезмәтләр. (4 сәгать)

Ә.Еникинең «Кем жырлады?» хикәясендә сугыш фажигасе чагылышы. Яралы лейтенантның яшәү-үлем халәтендәге кичерешләренәң туган як, туган жир, ата-ана, сөйгән кеше якынлыгын калкытып куюы, аларның яшәеш мәгънәсе булуын ачуы. “Бала” хикәясендә яшә солдат Зарифның күңел кичерешләре, рухи батырлыгы сурәтләнү. “Ана белән кыз” хикәясендә сугыш шартларында яшәгән кешеләрнең күңел халәтен, сабырлык-түземлеген, өмет хисен әдәби детальләр, сурәт чаралары аша укучыга житкерү.

Әсәрнең эчтәлек һәм формасы. Эчтәлек: вакыйга, күренеш, яшерен эчтәлек, контекст. Композиция: тышкы һәм эчке корылыш. (8 сәгать)

Сугыштан соңгы һәм 1960-80 нче еллар әдәбияты. XX гасырның икенче яртысында татар әдәбиятының милли нигезләргә кайтуы. Әлеге чорда яңа жанрлар, тема-мотивлар, әдәби формалар барлыкка килү. Әдәбиятның яңалыкка омтылышы: яңа ижади агымнар, жанр формаларына, темаларга мөрәжәгать итү, әдәби герой мәсьәләсендә эзләнүләр. Азатлык, шәхес иреге, фикер хөрлеге мәсьәләләренәң куелышы. (1 сәгать)

Х.Туфанның «Кайсыгызның кулы жылы», «Киек казлар» шигырьләре. Ижатының чорларга бүленеше. Тоткынлык чоры ижатына караган шигырьләрендә кешегә хас хис-кичерешләренәң төрлелеге. Сагыш, сагыну, тормыш гаделсезлегенә ачынуның алгы планга чыгуы. Лирик герой күңелендәге өмет-ышанычның киләчәк матурлыгы булып ачылуы. Сурәт чаралары муллыгы.

Лирик жанрлар: күңел лирикасы, фәлсәфи лирика. Лирик герой, лирик “мин”, автор образы, автор позициясе. Ритм һәм рифма, тезмә, строфа. (6сәгать)

И.Юзеевнең “Сагышлы мирас”, “Гасыр кичкән чакта”, “Без”, “Калдыр, аккош, каурыңны” шигырьләре. Шагыйрьнең романтик шигърият вәкиле булып танылуы. Лирик героенәң төрле төсмерләрдә чагылыш табуы: яшьлеген, аның серле таңнарын сагынучы; ашкын хисләр, көчләр рухлы шәхес; мәхәббәт утында янучы гашыйк һ.б. Эдипнең туган жир, тел, ата-ана, әхлакий кыйммәтләр сакланышы, Жир,

Галәм язмышы кебек мәсьәләләргә актив мөрәҗғәгать итүе. “Өчәү чыктык ерак юлга” поэмасында чор-заман мәсьәләләрнең өч герой язмышы аша сурәтләнеше. Символик образларның, әдәби детальләрнең автор идеясен ачудагы роле.

Әсәрдә сурәтләнгән дөнья. Тел–стиль чаралары (лексик, стилистик, фонетик чаралар һәм троплар) (5 сәгать).

А.Гыйләҗевның «Җомга көн, кич белән» повесте. Эдипнең кырыс реализмга нигезләнеп язуы. Әсәрдә эхлак тәрбиясе, ата-ана каршындагы бурыч, намус жаваплылыгы кебек төшенчәләрнең гыйбрәтле вакыйга-күренешләрдә чагылышы. Бибинур карчык образы: изгелеге, көчле рухы, милли характер булып ачылуы. Корбанчылык идеясенең чагылышы. Әсәрдә символик образларның, әдәби детальләрнең роле. Әсәр исеменә салынган тирән мәгънә.

Тема, проблема, идея, пафос. Текст: эпиграф, башлам (пролог), бетем (эпилог). Чәчмә сөйләм үзенчәлекләре. (9сәгать)

Н. Фәттаһның «Ител суы ака торур» романы (өзекләр). Әсәрдә борынгы бабаларыбыз – болгарлар тормышының, горейф-гадәтләренең мавыктыргыч, гыйбрәтле вакыйгаларда сурәтләнеше. Романда тарихи дәрәҗәлек һәм автор уйланмасы. Төп образлары, аларның эш-гамәлендә ачылган характер сыйфатлары. Ител образы.

Персонаж, характер, тип. “Эзоп теле”. (7сәгать)

Т.Миңнуллинның «Кульяулык» музыкаль драмасы. Әсәрнең сюжет-композициясе, конфликт үзенчәлеге. Татар милләтенә хас булган горейф-гадәтләрләрнең онытыла баруына борчылу идеясе. “Бәхет” төшенчәсен аңлау-аңлату. Кульяулык образына, җырга салынган мәгънә. Автор позициясе.

Музыкаль драма. Автор образы, автор позициясе. (7 сәгать)

Хәзерге әдәбият. XX-XXI гасырлар чигендә татар әдәбиятында сыйфат үзгәрешләре, эзләнүләрнең “яңа дулкын” булып күтәрелүе. Совет һәм постсовет заманына тәнкыйди бәя биргән, шәхес һәм җәмгыять каршылыгын чагылдырган, ил тарихындагы олы этапларның, аерым шәхесләрнең сурәтен тудырган әсәрләр язылу. Психологик башлангычның алга чыгуы аша шәхес тормышы, эчке дөньясының тарихи–иҗтимагый чынбарлыктан өстен булуын раслау.

Дөнья әдәбиятының барышы. Татар, рус һәм чит ил әдәбиятлары арасында күптөрле бәйләнешләр. Мәңгелек темалар һәм образлар. (3сәгать)

З.Хәкимнең “Телсез күке” драмасында ретроспектив алым ярдәмендә халык тормышының киң понарамасын чагылдыру. Милләт язмышының вакыйгаларны иңләп үтүе. Ата-баба телен белү, җыр-моңын өйрәнүнең цикләргә белми торган изге төшенчә буларак ачылуы. Шәхес һәм система каршылыгына нигезләнгән конфликт, аның чишелеше. Зариф һәм Зыятдин образлары. Татар җыр-моңының символик образ буларак туган җир матурлыгын, халыкның фаҗигале язмышын, теләк-өметен чагылдыруы.

Драма жанры һәм жанр формалары. (6 сәгать)

Ф.Садриевның «Таң жиле» романы (өзекләр). Кырыс чынбарлыкның романтик алымнар аша сурәтләнүе. Көнкүреш вакыйгасының илкүләм әһәмиятле иҗтимагый, социаль-мәдәни, әхлакий мәсьәлэләргә барып тоташуы. Романда совет жәмгыятенә кискен тәнкыйтьләнүе. Кеше һәм жәмгыять каршылыгы. Нуриасма образы: милли йөз, характер сыйфатлары, яшәеш идеалы. Намусларына хыянәт иткән типлар.

Чәчмә сөйләм үзенчәлекләре. (9 сәгать)

Зөлфәтнең «Тамыр көлләре», «Тойгыларда алтын яфрак шавы» шигырьләре. Шагыйрьнең классик традицияләренә йөз тотуы. Шигырьләренә халык язмышына бәйлә публицистик яңгырашы. Заман сорауларын Кеше шәхесе, аның хис-кичерешләре аша чагылдыручы фәлсәфи-лирик шагыйрь булып танылуы. Иҗатында чичәнлек рухы.

Шигырь системалары турында мәгълүмат. (3=1 сәгать)

Дәрестән тыш уку өчен әсәрләр:

- Ф.Латыйфи. “Хыянәт”.(2)
- Г.Әпсәләмов. “Ак төннәр”.(2)
- Г.Бәширов. “Сарут”.(1).
- “Ялкын” журналы – минем рухи юлдашым”(1)

Календарь-тематик планлаштыру

Дәрес тәр тибе	Тема	Эшчәнлек төрләре	Сәг. саны	Дата
1.	Кереш. Әдәбият тарихы. Әдәбиятның чорларга бүленеше. Сүз сәнгате. Эстетик идеал.	Сорауларга тулы һәм төгәл җаваплар бирергә күнәгү. Әңгәмә кора белү.	1	3.09
Әдәбиятның барлыкка килүе һәм үсеше.				
2	Гомумтөрки мәдәният һәм әдәбият. Ислам мәдәнияте. Ә.т. Мәдәни һәм әдәби күренеш буларак суфичылык. Болгар, Алтын Урда, Казан ханлыгы, Торгынлык чоры мәдәнияте, әдәбияты	Гомумтөрки әдәбиятка күзәтү ясау. Чорларга бүленешне өйрәнү	1	7.09
3	Торгынлык чоры мәдәнияте, әдәбияты (16 гасырның 2 нче яртысынан 19 нчы гасырның 2 нче яртысына кадәр) турында мәгълүмат бирү	Тарихи күзәтү ясау. Аналитик мәгълүмат алу.	1	10.09
XIX гасыр татар әдәбияты З.Бигиевның «Өлүф, яки Гүзәл кыз Хәдичә» романы (өзекләр).		Автор иҗаты белән танышу		
4	«Өлүф, яки Гүзәл кыз Хәдичә» романы. Детективлыкка	Роман белән танышу, Анализ тәртибе	1	14.09

	нигезлэнгән сюжет.	белән эш итү		
5	Х гасыр башында сүз сәнгатенең шәрык һәм рус-Европа әдәби-фәлсәфи, мәдәни казанышларХын үзләштерүе.	Х гасыр башы үзенчәлекләрен аңлау. Өстәмә мәгълумат белән уртаклашу	1	17.09
Ф.Әмирханның «Хәят» повесте.				
6	Ф.Әмирханның «Хәят» повесте. Хатын-кыз азатлыгы, шәхес иреге, мәхәббәт мәсьәләләре аның рухи кичерешләрен ачуда әдипнең осталыгы, алым-чаралар муллыгы. Эпик төр. Повесть. Образлылык. Кеше образлары: төп герой, ярдәмче герой, катнашучы геройлар, жыелма образлар. <u>Ә.т.</u> Пейзаж, портрет. Психологизм	Хатын кызның төрле чорлардагы урыны турында әңгәмә. Эпик төр. Повесть. Образлылык. Кеше образлары: төп герой, ярдәмче герой, катнашучы геройлар, жыелма образлар. <u>Ә.т.</u> Пейзаж, портрет. Психологизм.Төшенчәләрен аңлау	1	21.09
7	Б.С.Ү. Ф.Әмирханның «Хәят» повесте буенча сочинение (№1) язу.	Бәйләнешле сөләм телен үстерәү	1	23.09
Г.Камалның «Банкрот» комедиясе.				
8	Әсәрдә көлү алымнары. Шул чор татар жәмгыятендәге кимчелекле якларның усал тәнкыйтыләнүе.	Комедия жанрын анализлау Тәнкыйть төшенчәсе өстендәшләр	1	24.09
9	Г.Камалның «Банкрот» комедиясе. Әсәрдә күтәрелгән мәсьәләләрнең заманчалыгы.	Уку грамоталыгын үстерү.	1	25.09
10	<u>Ә.т.</u> Драматургия жанрлары. Комедия. Автор идеалы. Язучы стиле	Күтәрелгән мәсьәләләрне анализлай ала белүгәйрәнү	1	30.09
11	Комедия. Автор идеалы +1	Мөстәкыйль эшләр	1	1.10
12	Б.С.Ү.Сочинение №2 “Сиражетдин – комсызлык корбаны” Д. Т.Ү. №1. Г.Бәширов. Сарут”	Бәйләнешле сөләм телен үстерәү	1	2.10
1917 – 1940 еллар әдәбияты М.Галәүнең «Мөһажирләр» романы (өзекләр).		Чорга билгеләмәбирү	1	7.10
14	М.Галәүнең «Мөһажирләр» романы. «Мөһажирләр» романы (өзекләр). Романда 19 йөз ахыры татар тормышы сурәтләнү.	Уку грамоталыгын үстерү	1	8.10

15	М.Галәүнең «Мөһажирләр» романы. Әсәрдә таатарларның яшәү рәвеше, сыйфат-билгеләр чагылыш табу.	Татарларның яшәү рәвеше, сыйфат-билгеләрен аңлау, билгеләү	1 1	9.10 14.10
16	Төрле социаль катлаулар тормышы. +1	Чорга анализ ясау, социаль катлаулар темасы өстендә эшләү	1	15.10
17	М.Галәүнең «Мөһажирләр» романы. Татар җәмгыятендә хатын-кызның урыны, роле. Сажидә образы. <u>Ә.т.</u> Эпик төрнең бер жанры буларак роман.	Әдәбият теориясе белемен арттыру.	1	16.10
18	Б.С.Ү. Сочинение №3 “М.Галәүнең «Мөһажирләр» романында Сажидә образы”	Бәйләнешле сөйләм телен үстерү	1	21.10
19	Эпик төрнең бер жанры буларак роман. Әдәби әсәрдә урын һәм вакыт (хронотоп).	Чор һәм әдәби әсәр. Күзаллауга өйрәнү		22.10
20	Бөек Ватан сугышы еллары әдәбияты. Г.Кутуйның «Сагыну» нәсере. Лирик герой кичерешләренен чагылу үзенчәлеге. Сурәт чараларының әдәби функциясе.	Чор турында мәгълумат алу Символ, деталь. Әдәби алымнар: кабатлау, янәшәлек, каршы кую, үткәнгә әйләнәп кайту (ретроспекция).	1	23.10
Муса Җәлил				
21	Муса Тормыш юлы, батырлыгы һәм ижаты. Шагыйрь ижатының чорларга бүленеше. Тот кынлык чоры ижатының үзенчәлекләре: коллыктан котылу чарасы буларак үлем, аның үлемсезлеккә илтүе. +1	Шагыйрь ижатында күтәрелгән төп мотивлар	1	28.10
22	Муса Җәлилнең «Моабит дәфтәрләре»ннән: «Җырларым», «Кошчык» «Тик булса иде ирек», «Ышанма», «Катыйльгә», «Бер үгет» шигырьләре	Тоткынлык турында аңлау	1	29.10
23	Муса Җәлил шигырьләренен сәнгатьчә эшләнеше: кабатлау, эпитет, метафора, антитеза, риторик эндәшләрнең хис дәрәжәсен арттыруга хезмәт итүе.	Әдәбият теориясен үстерү. Риторик эндәшү .укып аңлауга ирешү	1	30.10

24	Шагыйрь ижатын, көрөшөн чагылдырган әдәби һәм фәнни хезмәтләр. Әдәбиятта һәм сәнгатьтә М. Жәлил образы.+1	Мөстәкыйль күзаллауга ирешү	1	11.11
25	Ә.Еники ижаты	Ә Еники ижаты белән танышу.	1	12.11
26	Ә.Еникинең “Кем җырлады?” хикәясендә сугыш фаҗигасенең чагылышы.	Әсәрнәнәһәмиятен ә төшөнү	1	13.11
27	“Ана-Бөек исем “контроль сочинение	Бәйләнешле сөйләи телен үстерү	1	18.11
28	Ә.Еникинең “Бала”, “Ана белән кыз” хикәяләрендә кешеләрнең күнел халәтен, сабырлык-түземлеген, өмет хисен әдәби детальләр, сурәт чаралары аша укучыга җиткерү .	Кеше өчен хас халәтләрне ачыклау.	1	19.11
29	Ә.Еники хикәяләре аша әсәрнең эчтәлек һәм формасы, эчтәлек: вакыйга, күренеш, яшерен эчтәлек, контекст, композиция: тышкы һәм эчке корылыш төшенчәләрен аңлату	Әдәбият теориясен өйрәнү.	1	20.11
30		Эчтәлек һәм форманы аера белү	1	25.11
31			1	26.11
32	Б.С.Ү.Сочинение№4 “Ә.Еники хикәяләрендә сугыш фаҗигасенең чагылышы.”	Бәйләнешле сөйләи телен үстерү	1	27.11
33	Д.Т.Ү. № 2 Г.Әпсәләмов. “Ак төннәр” әсәре.	Бәйләнешле сөйләи телен үстерү	1	2.12
34		Функәиаль грамматалыкны үстерү	1	3.12
35	Сугыштан соңгы һәм 1960-80 нче еллар әдәбияты.	Чорга анализ ясау,социаль катлаулар темасы өстендә эшләү	1	4.12
36	Х.Туфан		1	9.12
37	Сугыштан соңгы һәм 1960-80 нче еллар әдәбияты Х.Туфан ижатының чорларга бүленеше. Тоткынлык чоры ижатына караган шигырьләрендә кешегә хас хис-кичерешләрнең төрлелеге. Сагыш, сагыну, тормыш гаделсезлегенә ачынунуң алгы планга чыгуы.	Чорга анализ ясау,социаль катлаулар темасы өстендә эшләү	1	10.12
38	Лирик герой күңелендәге өмет-ышанычны киләчәк матурлығы булып ачылуы. Сурәт чаралары муллыгы +1	Лирик геройны танып белергә өйрәнү	1	11.12
		Хәсән Туфан шигырьләрендә Сурәт чаралары муллыгы		

39			1	16.12
40	Х.Туфанның «Кайсыгызның кулы жылы», «Киек казлар» шигырьлэре.	Сэнгатжле сөйлэм өстендэ эшлэу	1	17.12
41	Б.С.Ү. Х.Туфанның шигырьлэрен яттан сөйлэу. Өй сочиниесе №5) язарга эзерлэнү. “Туфан – үзе бер чор”	Бэйлэнешле сөйлэм телен үстерү	1	18.12
42	Ә.т. Лирик жанрлар, лирик герой. Ритм һәм рифма, тезмә, строфа	Ә.т. Лирик жанрлар, лирик герой. Ритм һәм рифма, тезмә, строфа төшенчэлэрен аңлау	1	23.12
43	И.Юзеев		1	24.12
44	И.Юзеевның романтик шигърият вәкиле булып танылуы. Лирик героеның төрлө төсмерлэрдэ чагылыш табуы.	Романтик шигъриятне аера белү.	1	25.12
45	И.Юзеевның “Сагышлы мирас”, “Гасыр кичкән чакта”, “Без”, “Калдыр, аккош, каурыңны” шигырьлэре.		1	26.12
46		Нәфис сүз өстендэ эшлэу. Автор ижатынының үзенчәлеклэрен ачыклау	1	27.12
47	Б.С.Ү. И.Юзеевның “Өчәү чыктык ерак юлга” поэмасы .	Поэманн яшь кеше өчен әһәмияте	1	13.01
48	Б.С.Ү. И.Юзеевның “Өчәү чыктык ерак юлга” поэмасы буенча рецензия язу.	Рецензия язарга өйрнү	1	14.01
49	А.Гыйләжевның «Жомга көн кич белән» повесте.	Автор һәм чор төшенчәсен билгеләу	1	15.01
50	А.Гыйләжевның «Жомга көн кич белән» повесте. Эдипнең кырыс реализмга нигезләнep язуы.	Кырыс реализм төшенчәсе. Әсәрдән таба һәм анализлы й белү	1	20.01
51			1	21.01
52	А.Гыйләжевның «Жомга көн кич белән» повесте. Әсәрдә әхлак тәрбиясе, ата-ана каршындагы бурыч, намус жаваплылыгы кебек төшенчэләрнең гыйбрәтле вакыйга-күренешлэрдә чагылышы.	Әсәр аша әхлак тәбиясе биру.гыйбрәтле урыннарын анализлау. Фикерләу өстендә эш	1	22.01
53	А.Гыйләжевның «Жомга көн кич белән» повесте. Бибинур карчык образы: изгелеге, көчле рухы, милли характер булып ачылуы.	Изгелек, көчле рух, милли характер төшенчэлэрен Бибинур образы аша	1	27.01
54				28.01

		күрсәтү.		
55	А Гыйләжевның «Жомга көн кич белән» повесте. Әсәрдә символик образларның, әдәби детальләрнең роле. Әсәр исеменә салынган тирән мәгънә..	Әсәрнен исеменә бирелеше. «Жомга көн кич белән»әчкә мәгънәсе.	1	29.01
56	Б.С.Ү. А.Гыйләжевның “Жомга көн кич белән...” әсәрендә	Бәйләнешле сөйләм телен үстерү	1	3.02
58	мәхәббәт һәм язмыш темасы		1	4.02
57	Н. Фәттаһның «Ител суы ака торур» романы	Автор белән танышу,күзәтү	1	5.02
58	Н. Фәттаһның «Ител суы ака торур» романы (өзекләр). Әсәрдә	Әсәрдә борынгы бабаларыбыз –	1	10.02
59	борынгы бабаларыбыз – болгарлар тормышының, горейф-	болгарлар тормышының, горейф-	1	11.02
60	гадәтләренәң мавыктыргыч, гыйбрәтле вакыйгаларда сурәтләнеше	гадәтләренәң мавыктыргыч, гыйбрәтле вакыйгаларда сурәтләнешен ачыклау	1	12.02
61	Н. Фәттаһның «Ител суы ака торур» романында тарихи дәрәслек	Тарих һәм дәрәслек. Роман аша тарихны күзаллапга өйрәнү	1	17.02
62	һәм автор уйланмасы			18.02
63	Н. Фәттаһның «Ител суы ака торур» романында Төп образлары, аларның эш-гамәлендә ачылган характер сыйфатлары. Ител образы.	Ител образын ачу.персонаж,характер ,тип терминнарын ачыклау.	1	19.02
64	Ә.т.Персонаж, характер, тип. “Эзоп теле”.	Мөстәкыйль эш эшләү	1	24.02
65	Б.С.Ү. Сочинение №6. “Тарихыбыз түрәннән килгән аваз һәм	Бәйләнешле сөйләм телен үстерү	1	25.02
66	рух”			26.02
67	Д.Т.У.№3 Ф.Латыйфи. “Хыянәт”.	Әсәр белән танышу.аналитик	1	3.03
68	Ф.Латыйфи. “Хыянәт”.	күзәтү,төркмнәрдәмөстәкыйль	1	04.03
69		эш		
70.Т.Миңнуллинның «Куляулык» музыкаль драмасы		Автор белән танышуны дәвам итү,мәгълуматлар белән уртаклашу	1	5.03
71	Т.Миңнуллинның «Куляулык» музыкаль драмасы. Әсәрнең сюжет-композициясе, конфликт үзәнчәлегә.	Әсәрнең сюжет-композициясе, конфликт үзәнчәлеген аңлау.әсәрдән табу	1	10.03
72	“Бәхет” төшенчәсен аңлау-аңлату .Контроль сочинение	Горейф=гадәтләргә искә төшерү.	1	11.03
73	Т.Миңнуллинның «Куляулык» драмасы. Татар милләтенә хас булган горейф-гадәтләргә онытыла баруына борчылу идеясе. “Бәхет” төшенчәсен аңлау-аңлату.	Фикер һәм язма эшләргә камилләштерү	1	12.03

74			1	17.03
75	Т.Миңнуллинның «Кульяулык» драмасы. . Кульяулык образына, жырға салынган мәгънә. Автор позициясе. Ә.т. Музыкаль драма. Автор образы, автор позициясе. Т.Миңнуллинның «Кульяулык» драмасы. .	“Кульяулык “драмасын рольләргә бүлеп уку,сәнәтьлелелекне үстерү	1	18.03
76			1	19.03
77				
78				
80	Хәзерге әдәбият. Дөнья әдәбиятының барышы. Хәзерге әдәбия	Хәзерге татар һәм башка тел әдәбиятлары. Аларны чагыштыру,анализлау	1	24.03
81			1	25.03
82			1	7.04
83	З.Хәкимнең “Телсез күк” драмасы.		1	08.04
84	З.Хәкимнең “Телсез күк” драмасы.	Драманы уку,анализлау	1	9.04
85	З.Хәкимнең “Телсез күк” драмасы	Драманы уку,анализлау	1	14.04
86	З.Хәкимнең “Телсез күк” драмасы.		1	15.04
87	З.Хәкимнең “Телсез күк” драмасы.	Образларга бәяләмә бирү	1	16.04
88	З.Хәким ижаты. контроль	Белемнәрне тикшерү	1	17.04
89	Ф.Садриевның «Таң җиле» романы		1	22.4
90	Ф.Садриевның «Таң җиле» романы. Өзекләр белән танышу	Аңлап укуны үстерү	1	23.04
91	Ф.Садриевның «Таң җиле» романы. Кырыс чынбарлыкның романтик алымнар аша сурәтләнүе.	Кырыс чынбарлык,мисаллар табу,	1	28.04
92	Ф.Садриевның «Таң җиле» романы Нуриасма образы: милли йөзө, характер сыйфатлары, яшәеш идеалы. Намусларына хыянәт иткән типлар. Ә.т. Чәчмә сөйләм үзенчәлекләре.	Чәчмә сөйләм үзенчәлекләребелән танышу. Намус – кеше өчен иң мөһим сыйфат,анализлау	1	29.04
93			1	30.04
94			1	5.05
95	Б.С.Ү. “Таң җиле” романы - Анага мәдхия Б.С.Ү. “Таң җиле” романы - Анага мәдхия Сочиненәгә анализ	Ф Садриев романы аша аналарга хөрмәт тәрбияләү Мөстәкыйль фикерләү,фикерне	1	6.05
96			1	7.05
97				12.05

		туплый белергә өйрәнү	1	
..	Арадаш аттестация	Белемнәрне тикшерү	1	14.05
99	Зөлфәт шигырьләре.			14 05
100	Зөлфәтнең «Тамыр көлләре», «Тойгыларда алтын яфрак шавы»	Зөлфәт шигыржләрендә фәлсәфәне	1	19.05
101	шигырьләре.	ачыклау	1	20.05
102	Дәрестән тыш уку. “Ялкын” журналы – минем рухи юлдашым” Йомгаклау	Татр телендә газетәүрналар белән танышу	1	21.05